

MIHAI CIUREA

A doua Epistolă sobornicească a Sfântului Petru
Introducere, traducere, comentariu și teologie

Referent științific: Pr. Prof. univ. dr. Constantin Preda

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CIUREA, MIHAI

**A doua Epistolă sobornicească a Sfântului Petru :
introducere, traducere, comentariu și teologie /Mihai Ciurea ;
pref. de pr. prof. univ. dr. Constantin Preda. - Craiova : Editura
Mitropolia Olteniei, 2020**

ISBN 978-606-731-079-5

I. Preda, Constantin (pref.)

Mihai Ciurea

**A doua Epistolă sobornicească
a Sfântului Petru**
Introducere, traducere, comentariu și teologie

Prefață de Pr. Prof. univ. dr. Constantin PREDA

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
† **Dr. IRINEU,**
Arhiepiscopul Craiovei
și Mitropolitul Olteniei

Editura Mitopolia Olteniei
Craiova, 2020

Cuprins

ABREVIERILE REVISTELOR.....	9
ABREVIERILE CĂRȚILOR SFINTEI SCRIPTURI	11
PREFAȚĂ.....	15
I. INTRODUCERE LA A DOUA EPISTOLĂ SOBORNICEASCĂ A SFÂNTULUI PETRU.....	19
I.1. Corpusul Epistolelor sobornicești.....	21
I.2. A doua Epistolă sobornicească a Sfântului Petru - considerații generale	23
I.3. Canonicitate și text.....	25
I.4. Autorul Epistolei.....	34
I.5. Data și locul compunerii scrierii.....	38
I.6. Destinatarii, adversarii, motivele și scopul scrierii	40
I.7. Limba, vocabularul și stilul Epistolei	45
I.8. Sursele scrierii și genul literar.....	47
I.9. Structura și planul Epistolei.....	55
II. TRADUCEREA CELEI DE-A DOUA EPISTOLE SOBORNICEȘTI A SFÂNTULUI PETRU	59
2 Ptr 1, 1-21	61

2 Ptr 2, 1-22	64
2 Ptr 3, 1-18	68
III. COMENTARIU LA CEA DE-A DOUA EPISTOLĂ SOBORNICEASCĂ A SFÂNTULUI PETRU.....	73
III.1. Prescriptul Epistolei (autorul, destinatarii și binecuvântarea: 1, 1-2).....	75
III.2. Chemarea creștinilor la adevărata credință; darurile îndumnezeitoare și împrărierea lor (1, 3-11)..	87
III.3. Norma adevărului; mărturii și surse ale cunoașterii lui Hristos și ale adevărilor revelate (1, 12-21)	107
III.4. Anunțarea apariției falșilor învățători; combaterea celor ce tăgăduiesc pe Hristos și blasfemiază „calea adevărului” (2, 1-3a).....	137
III.5. Judecata pseudoînvățătorilor; exemple biblice despre pedepsele ce îi așteaptă pe eretici (2, 3b-13a)....	148
III.6. Acțiunea din interior a falșilor învățători împotriva Bisericii; alte exemple biblice (2, 13b-22).....	171
III.7. Amintirea darului lui Dumnezeu; realitatea Parusiei (3, 1-2).....	189
III.8. Respingerea scepticilor; justificarea întârzierii Parusiei (3, 3-7)	194
III.9. Învățătura creștină despre Eshatologie și consecințele ei morale; printr-o viață neprihănită și pașnică creștinii pot grăbi Parusia (3, 8-15a)	206

III.10. Reflecția asupra învățaturii și statutului Epistolelor pauline (3, 15b-16).....	231
III.11. Concluzia epistolară/ exortatia finală; încheierea Epistolei (3, 17-18).....	238
IV. TEOLOGIA CELEI DE-A DOUA EPISTOLE	
SOBORNICEȘTI A SFÂNTULUI PETRU	245
IV.1. Unitatea și Trinitatea lui Dumnezeu.....	248
IV.2. Hristologia și Soteriologia	251
IV.3. Eshatologia: Judecata particulară, Parusia Domnului și Judecata universală	257
IV.4. Învățătura despre îngeri (angelologia)	268
IV.5. Viețuirea creștină autentică ce are drept fundament iubirea agapică	270
IV.6. Valoarea, inspirația și sensul Sfintei Scripturi	273
BIBLIOGRAFIE.....	277
CONTENTS.....	304

ABREVIERILE REVISTELOR

ASRHC: Astra Salvensis. Review of History and Culture

BBR: Bulletin for Biblical Research

Bib: Biblica

BRN: Bioethics Research Notes

Bulletin du C.P.E.: Bulletin du Centre protestant d'études

CBQ: Catholic Biblical Quarterly

EvQ: Evangelical Quarterly

Exp: The Expositor

ExpT: Expository Times

GB: Glasul Bisericii

GRBS: Greek, Roman, and Byzantine Studies

HTR: Harvard Theological Review

Int: Interpretation

JBL: Journal of Biblical Literature

JETS: Journal of the Evangelical Theological Society

JIRRS: Journal for Interdisciplinary Research on Religion and Science

JOCABS: Journal of the Orthodox Center for the Advancement of Biblical Studies

JSNT: Journal for the Study of the New Testament

MA: Mitropolia Ardealului

NovT: Novum Testamentum

NTS: New Testament Studies

O: Ortodoxia

OTD: Orthodox Theology in Dialogue

RB: Revue Biblique

RivBib: Rivista biblica

RSR: Revue des Sciences Religieuses

RT: Revista Teologică

RThPh: Revue de Théologie et de Philosophie

Scrip: Scriptura

ST: Studii Teologice

STh: Studia Theologica - Nordic Journal of Theology

Studia UBB Theol. Orth.: Studia Universitatis Babeş-Bolyai.

Theologia Orthodoxa

T: Teologia

Trans: Transformation

VC: Vigilae Christianae

ZNW: Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft

ABREVIERILE CĂRȚILOR SFINTEI SCRIPTURI

Vechiul Testament

Facere	<i>Fc</i>	Iezechiel	<i>Iz</i>
Ieșire	<i>Iș</i>	Daniel	<i>Dn</i>
Levitic	<i>Lv</i>	Osea	<i>Os</i>
Numeri	<i>Nm</i>	Amos	<i>Am</i>
Deuteronom	<i>Dt</i>	Miheia	<i>Mi</i>
Iosua	<i>Ios</i>	Ioil	<i>Ioil</i>
Judecători	<i>Jd</i>	Avdie	<i>Avd</i>
Rut	<i>Rut</i>	Iona	<i>Iona</i>
1-4 Regi	<i>1-4 Rg</i>	Naum	<i>Naum</i>
1-2 Paralipomena	<i>1-2 Par</i>	Avacum	<i>Avc</i>
Ezdra	<i>Ezr</i>	Sofonie	<i>Sof</i>
Neemia	<i>Ne</i>	Agheu	<i>Ag</i>
Estera	<i>Est</i>	Zaharia	<i>Za</i>
Iov	<i>Iov</i>	Maleahi	<i>Mal</i>
Psalmi	<i>Ps</i>	Tobit	<i>Tob</i>

Proverbe	<i>Pr</i>	Epistola lui Ieremia	<i>Epist</i>
Ecclesiastul	<i>Ecc</i>	Cartea a III-a a lui Ezdra	<i>3 Ezz</i>
Cântarea Cântărilor	<i>Cânt</i>	Înțelepciunea lui Solomon	<i>Sol</i>
Isaia	<i>Is</i>	Înțelepciunea lui Iisus Sirah	<i>Sir</i>
Ieremia	<i>Ir</i>	1-3 Macabei	<i>1-3 Mac</i>
Plângerile lui Ieremia	<i>Plg</i>	Manase	<i>Man</i>

Noul Testament

Matei	<i>Mt</i>
Marcu	<i>Mc</i>
Luca	<i>Lc</i>
Ioan	<i>In</i>
Faptele Apostolilor	<i>FA</i>
Romani	<i>Rm</i>
1-2 Corinteni	<i>1-2 Co</i>
Galateni	<i>Ga</i>
Efeseni	<i>Ef</i>
Filipeni	<i>Flp</i>
Coloseni	<i>Col</i>
1-2 Tesaloniceni	<i>1-2 Tes</i>
1-2 Timotei	<i>1-2 Tim</i>
Tit	<i>Tit</i>
Filimon	<i>Flm</i>
Evrei	<i>Evr</i>

Iacov	<i>Iac</i>
1-2 Petru	<i>1-2 Ptr</i>
1-3 Ioan	<i>1-3 In</i>
Iuda	<i>Iuda</i>
Apocalipsa	<i>Ap</i>

PREFAȚĂ

A doua Epistolă a Sfântului Apostol Petru face parte din corpusul celor șapte *Epistole sobornicești* ale Noului Testament, fiind adresată întregii Biserici de ieri și de astăzi. Această „scriere didactică” prezintă legături foarte strânse cu prima Epistolă petrină, dar și cu Epistola Sfântului Iuda, cuprinzând, sub forma unei „scrisori testamentare”, o teologie fundamental captivantă, conturată în special în jurul ideilor hristologice, soteriologice și eshatologice, dezvoltate prin intermediul deselor exortații adresate cititorilor creștini. Autorul celor două scrieri este atât de cunoscut, încât nu mai are nevoie de nicio prezentare. El se numește pe sine „Petru, apostol al lui Iisus Hristos” (1 Ptr 1, 1), precum și „Simeon Petru, slujitor și apostol al lui Iisus Hristos” (2 Ptr 1, 1), cel ce mai înainte purtase numele de Chefa sau Chifa (cf. In 1, 42) și a fost apoi chemat de către Domnul Însuși să devină „pescar de oameni” (Mt 4, 19; Mc 1, 17; Lc 5, 10).

Limba greacă a Epistolelor petrine, de o foarte bună calitate, exclude (în opinia majorității specialiștilor) posibilitatea ca ele să fi fost scrise de un simplu pescar (cf. Mt 4, 18; Mc 1, 16; Lc 5, 2), un om fără prea multă carte (cf. FA 4, 13), un „fiu al Galileii” (cf. In 7, 52). Acest lucru este mărturisit de Sfântul Petru însuși, care admite că s-a folosit de serviciile unui secretar iscusit, devenit totodată și emisarul însărcinat cu transmiterea scrisorilor în comunitățile creștine (cf. 1 Ptr 5, 12a; 2 Ptr 3, 1a). Se pare că ambele scrieri sunt adresate mai multor Biserici din Asia Mică și au fost scrise între anii 63-67 d.Hr., probabil din Roma, cetatea în care autorul lor a murit ca martir (prin răstignire cu capul în jos),

în timpul persecuției Împăratului Nero (54-68 d.Hr.), la 29 iunie 67, alături de Sfântul Apostol Pavel (mort prin decapitare, considerată *bona mors*, grație calității sale de *civis Romanus*).

Cititorul modern, obișnuit cu o anumită „cultură a dialogului”, ar putea fi surprins de limbajul virulent al autorului la adresa pseudoînvățătorilor, descriși în special în capitoul secund al scrierii. Cu toate acestea, *2 Ptr* este un document neotestamentar foarte important care aduce precizări prețioase despre inspirația și interpretarea Sfintei Scripturi, dar și despre rolul profețiilor veterotestamentare și al mărturiei apostolice. În nicio altă parte a Noului Testament nu este afirmată atât de clar *inspirația Sfintei Scripturi*: „Pe aceasta cunoscând-o mai dinainte, că nicio proorocie a Scripturii nu se tâlcuiește după socotința fiecăruia, pentru că niciodată proorocia nu s-a făcut din voia omului, ci oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu au grăit, insuflați fiind de Duhul Sfânt” (1, 20-21). De asemenea, tot aici găsim prima mențiune despre o colecție deja existentă a corespondenței pauline, privită ca o parte integrantă a canonului scripturistic (cf. 3, 15-16). În fine, pe lângă învățătură sa hristologic-soteriologică, ce poate fi sintetizată în expresia unică „părtași ai firii dumnezeiești” (1, 4), Epistola abordează una dintre temele fundamentale ale literaturii Noului Testament: *Parusia Domnului*.

Caracterul științific al lucrării consistă, pe de o parte, din acuratețea traducerilor și analizelor lingvistice pe care autorul le realizează, iar pe de altă parte, din așezarea sa în tradiția heremenitică ortodoxă, prin puterea de sintetizare a comentariilor precedente, prin relațiile și conexiunile pe care le (re)stabilește pornind de la textul biblic și de la *lecturile* pe care acesta le-a generat. Bibliografia exhaustivă demonstrează atât buna cunoaștere a modurilor în care teologii s-au raportat la a *A doua Epistolă sobornicească a Sfântului Petru*, cât și respectul pentru teologie și teologi, căutând, cu sinceritate, dialogul, nu polemica,

învățătura, nu mândria auctorității. El nu se raportează la *Epistola petrină* ca la un *obiect*, în sensul dat acestui concept de știință modernă, ci ca la un îndreptar al credinței sădite în om, pentru că teologia nu este o știință oarecare, ci „știința” omului de a-l căuta pe Dumnezeu și a se recunoaște în El.

Familiarizarea cititorului modern cu adevărurile de credință prezentate în scriere îi poate fi de un real folos duhovnicesc. În egală măsură, prin metodele de analiză folosite, comentariul de față poate deveni un instrument de lucru foarte util pentru specialiștii bibliști și istorici, dar și un ghid avizat pentru preoții și credincioșii care vor avea acces la el, interesați de lectura și istoria scrierilor sfinte ale Noului Testament, de reflecția asupra acestor texte, precum și de înțelesul lor profund teologic.

Recomad cu căldură studenților, slujitorilor sfințelor altare și tuturor cititorilor Sfintei Scripturi prezenta contribuție a Părintelui Profesor Mihai Ciurea, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității din Craiova, care s-a impus între specialiștii de Noul Testament prin profesionalism și calitatea cercetării.

Pr. Prof. Dr. Constantin PREDA
Facultatea de Teologie Ortodoxă
Universitatea din București

BIBLIOGRAFIE

1. Ediții ale Sfintei Scripturi:

- *Biblia, adecă Dumnezeiasca Scriptură a celei vechi și a celei noao lége (...), București, 1688.*
- *Biblia, adecă Dumnezeiasca Scriptură a legii vechi și a ceii noao, toate care s-au tălmăcit de pre limba elinească pre înțelesul limbii românești, acum întâiu s-au tipărit românește supt stăpînirea preînălțatului împărat a Romanilor Francisc al doilea (...). Cu blagoslovenia mării sale prealuminatului și preasfințitului domnului domn Ioan Bob, vlădica Făgărașului (...), Blaj, 1795.*
- *Biblia adecă dumnezeiasca Scriptură a Vechiului și Noului Testament, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1997 (tipărită întâia oară la 1688 în timpul lui Șerban Vodă Cantacuzino, domnul Țării Românești, retipărită după 300 de ani în facsimil și transcriere, cu aprobarea Sfântului Sinod, această ediție văzând acum, din nou lumina tiparului cu binecuvântarea PF Părinte Patriarh Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române).*
- *Biblia adică dumnezeiasca Scriptură a Vechiului și a Noului Testament, tradusă după textele originalelor ebraice și grecești de preoții profesori Vasile Radu și Gala Galaction din înalta inițiativă a Majestății sale regelui Carol II, Fundația pentru Literatură și Artă «Regele Carol II», București, 1938.*
- *Biblia Hebraica Stuttgartensia, Stuttgart, 1990.*

- *Biblia sacra iuxta vulgatum versionem*, adiuvantibus Bonifatio Fischer OSB, Iohanne Gribomont OSB, H.F.D. Sparks, W. Thiele, recensuit et brevi apparatu instruxit Robertus Weber OSB, 2 vols., Württembergische Bibelanstalt, Stuttgart, ¹1969, ²1975, ⁴1994.
- *Biblia sacra iuxta vulgatum clementinam*, A. Colunga, L. Turrado (eds.), Madrid, ⁸1985.
- *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Ediție Jubiliară a Sfântului Sinod, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Clujului, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 2001.
- *Biblia sau Sfânta Scriptură*, apărută cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 2008.
- *Die Bibel*, Nach Der Übersetzung Martin Luthers, Evangelische Haupt- Bibelgesellschaft Zu Berlin und Altenburg, , Auflage, 1986.
- *Die Bibel, Okumenischer Text*, Stuttgart, 1980.
- *Iesu Christi Domini Nostri Novum Testamentum, sive Novum foedus*, Geneva, Vignon, ⁵1598.
- *La Bible de Jerusalem*, Paris, 1974.
- *La Bible. Traduction Oecuménique de la Bible*, Alliance Biblique Universelle, Les Editions du Cerf, Paris, 2000.
- *Noul Testament sau Împăcarea au leagea noao a lui Iisus Hristos, Domnului nostru. Izvodit cu mare socotință, den izvod grecescu și slovenescu, pre limbă rumânească, cu îndemnarea și porunca denpreună cu toată cheltuiala a măriei sale Gheorghe Racoți, craiul Ardealului. Tipăritu s au întru a mării sale tipografie, dentîu noou, în Ardeal, în*

cetatea Belgradului. Anii de la întruparea Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos 1648, luna lui ghenuariu 20 (ediție modernă: Alba Iulia, 1988).

- *Noul Testament*, cu binecuvântarea PF Teoctist, Patriarhul BOR, versiune revizuită, redactată și comentată de Bartolomeu Valeriu Anania, sprijinit pe numeroase alte osteneli, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1993.
- *Noul Testament*, traducere de Pr. Grigorie – Gala Galaction, cu îndemnul IPS DD Miron, Patriarhul BOR, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1927.
- *Nouveau Testament avec Psaumes et Proverbes, Version du Semeur*, Traduite en français d'après les textes originaux hébreu et grec, Avec notes techniques, cartes et lexique, Société Biblique Internationale, 2000.
- *Nouveau Testament. Traduction Oecuménique de la Bible*, Edition Intégrale, Société Biblique Française, Les Editions du Cerf, Paris, 2000.
- *Novum Testamentum Graece*, post Eberhard et Erwin Nestle communiter ediderunt Barbara et Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos, Carlo M. Martini, Bruce M. Metzger, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, ²⁸2012.
- *Septuaginta. Id est Vetus Testamentum iuxta LXX interpretes*, A. Rahlfs (ed.), Stuttgart, ²1979.
- *Synopsis quattor evangeliorum. Locis parallelis evangeliorum apocryphorum et patrum adhibitis*, K. Aland (ed.), Stuttgart, 1996.
- *The Greek New Testament. With Dictionary*, B. Aland, K. Aland, M. Black, C. M. Martini, B. M. Metzger, A. Wikgren (eds.), United Bible Societies, ⁵2014.
- *The Holy Bible. New King James Version*, 1980.

- *The New Testament, A New Translation from a Revised Text of the Greek Original*, London, 2002.
- *Ἡ αἰνὴ Διαθήκη: Ἐγκρίσει τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας*, Istanbul, 1904; repr. Athens, 2004 (disponibil la: <http://www.goarch.org/chapel/>).
- *Ἡ ΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗ Η*, Το πρωτότυπο κείμενο με μετάφραση στη δημοτική, Ελληνική Βιβλική Εταιρεία, Αθήνα, 2000.

2. Izvoare patristice, liturgice, istorice și filosofice:

- „Epistola către Diognet”, în: *Scrierile Părinților Apostolici*, coll. PSB, vol. 1, trad., note și indici de Pr. D. Fecioru, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1979.
- „Epistola lui Barnaba”, în: *Scrierile Părinților Apostolici*, coll. PSB, vol. 1, trad., note și indici de Pr. D. Fecioru, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1979.
- „Herma, Păstorul”, în: *Scrierile Părinților Apostolici*, coll. PSB, vol. 1, Traducere, note și indici de Pr. D. Fecioru, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1979.
- „Învățătură a celor Doisprezece Apostoli”, în: *Scrierile Părinților Apostolici*, coll. PSB, vol. 1, trad., note și indici de Pr. D. Fecioru, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1979.
- *Ancient Christian Commentary on Scripture. New Testament. Vol. XI: James, 1-2 Peter, 1-3 John, Jude*, Gerald Bray, Thomas C. Oden (eds.), InterVarsity Press, Downers Grove, Illinois, 2000.
- CLEMENT ALEXANDRINUL, „Cuvânt de îndemn către eleni (Protrepticul)”, în: *Scrieri*, coll. PSB, vol. 4, trad., introducere, note și indici de Pr. D. Fecioru, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1982.

- IDEM, „Pedagogul”, în: *Scrieri*, coll. PSB, vol. 4, trad., introducere, note și indici de Pr. D. Fecioru, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1982.
- *Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur pentru preoți*, lucrare publicată cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române (Text preluat din *Liturghier*, ediția 2012), Ed. I.B.M.O., București, 2012.
- *Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare pentru preoți*, lucrare publicată cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române (Text preluat din *Liturghier*, ediția 2012), Ed. I.B.M.O., București, 2012.
- DYDIMUS ALEXANDRINUS, „Epistolam S. Petri Secundam enarratio”, în: *Patrologia Graeca*, tomus unicus, vol. 39, J.-P. Migne (ed.), 1858, col. 1773.
- EUSEBIU DE CEZAREEA, „Istoria Bisericească”, în: *Scrieri. Partea întâia*, coll. PSB, vol. 13, trad., studiu, note și comentarii de Pr. Prof. T. Bodogae, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1987.
- FLAVIUS JOSEPHUS, *Antichități Iudaice. Cărțile I-X: de la facerea lumii până la captivitatea babiloniană*, vol. I, trad. Ion Acsan, Ed. Hasefer, București, 1999.
- IDEM, *Antichități Iudaice. Cărțile XI-XX: de la refacerea Templului până la răscoala împotriva lui Nero*, vol. II, trad. Ion Acsan, Ed. Hasefer, București, 2001.
- IDEM, *Istoria războiului iudeilor împotriva romanilor*, trad. Gheneli Wolf, Ion Acsan, Ed. Hasefer, București, 2002.
- OECUMENIUS, TRICCAE IN THESSALIA EPISCOPUS, „Commentarius in Epistolam II S. Petri. Petri Apostoli posterior Epistola Catholica”, în: *Patrologia Graeca*, tomus posterior, vol. 119, J.-P. Migne (ed.), 1864.

- ORIGEN, „Omilii la cartea Numerii”, în: *Scrieri alese. Partea întâia. Din lucrările exegetice la Vechiul Testament*, coll. PSB, vol. 6, trad. Pr. Prof. T. Bodogae, Pr. Prof. Nicolae Neaga și Zorica Lațcu, studiu introductiv și note de Pr. Prof. Teodor Bodogae, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1981.
- IDEM, „Omilii la cartea Iosua”, în: *Scrieri alese. Partea întâia. Din lucrările exegetice la Vechiul Testament*, coll. PSB, vol. 6, trad. Pr. Prof. T. Bodogae, Pr. Prof. Nicolae Neaga și Zorica Lațcu, studiu introductiv și note de Pr. Prof. Teodor Bodogae, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1981.
- IDEM, „Contra lui Celsus”, în: *Scrieri alese. Partea a patra*, coll. PSB, vol. 9, studiu introductiv, trad. și note de Pr. Prof. T. Bodogae, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1984.
- PLATON, „Timaios”, în: *Opere VII*, coll. Clasicii Filosofiei Universale, ediție îngrijită de Petru Creția, trad., lămuriri preliminare și note de Cătălin Partenie, Ed. Științifică, București, 1993.
- S. CYRILLUS ALEXANDRINUS ARCHIEPISCOPUS, „Fragmenta in Epistolam II B. Petri”, în: *Patrologia Graeca*, tomus septimus, vol. 74, J.-P. Migne (ed.), 1863.
- SF. CHIRIL AL ALEXANDRIEI, „Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan”, în: *Scrieri. Partea a patra*, coll. PSB, vol. 41, trad. Dumitru Stăniloae, București, Ed. I.B.M.B.O.R., 2000.
- SF. CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *Catehezele*, partea I, trad. pr. D. Fecioru, București, 1943.
- SF. GRIGORIE DE NYSSA, „Tâlcuire amănunțită la Cântarea Cântărilor”, în: *Scrieri. Partea întâia*, coll. PSB,

- vol. 29, trad. și note de Pr. Prof. D. Stăniloae, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1982.
- SF. GRIGORIE PALAMA, „150 Capete despre cunoștința naturală, despre cunoașterea lui Dumnezeu, despre viața morală și despre făptuire”, în: *Filocalia sau Culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, vol. VII, trad., introducere și note de Pr. Prof. D. Stăniloae, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1977.
 - SF. IGNATIE TEOFORUL, „Epistola către Filadelfieni”, în: *Scrierile Părinților Apostolici*, coll. PSB, vol. 1, trad., note și indici de Pr. D. Fecioru, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1979.
 - S. JOANNIS CHRYSOSTOMUS, ARCHIEPISCOPUS CONSTANTINOPOLITANUS, „In Secundam S. Petri Epistolam”, în: *Patrologia Graeca*, tomus decimus tertius et ultimus, vol. 64, J.-P. Migne (ed.), 1862.
 - SF. IOAN GURĂ DE AUR, „Omilii la Matei”, în: *Scrieri. Partea a treia*, coll. PSB, vol. 23, trad., introducere, indici și note de Pr. D. Fecioru, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1994.
 - IDEM, *Comentariile sau explicarea Epistolei către Coloseni, I și II Tesaloniceni a Sfântului Apostol Pavel*, trad. Arhim. Theodosie Athanasiu, București, 1905.
 - IDEM, *Comentariile sau explicarea Epistolei către Filipeni*, trad. Arhim. Th. Athanasiu, București, 1903.
 - IDEM, *Comentariile sau explicarea Epistolei către Efeseni*, trad. Arhim. Th. Athanasiu, Tipografia „Dacia”, Iași, 1902.
 - IDEM, *Comentariile sau explicarea Epistolei către Evrei*, trad. PS Th. Athanasiu, Tipografia Cărților bisericești, București, 1923.

- IDEM, *Comentariile sau explicarea Epistolei către Galateni*, trad. Arhim. Th. Athanasiu, Tipografia „Dacia”, Iași, 1901.
- IDEM, *Comentariile sau explicarea Epistolei II către Corinteni*, trad. PS Th. Athanasiu, București, 1910.
- IDEM, *Omilia la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, trad. P.S. Teodosie Atanasiu, revizuită și îngrijită de Cezar Păvălașcu și Cristian Untea, Ed. Christiana, București, 2005.
- SF. IUSTIN MARTIRUL ȘI FILOSOFUL, „Apologia întâia”, în: *Apologeți de limbă greacă*, coll. PSB, vol. 2, trad. și note de Pr. Prof. Olimp N. Căciulă, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1980.
- IDEM, „Dialogul cu iudeul Tryfon”, în: *Apologeți de limbă greacă*, coll. PSB, vol. 2, trad. și note de Pr. Prof. Olimp N. Căciulă, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1980.
- SF. MAXIM MĂRTURISITORUL, *Întrebări și nedumeriri*, trad. Laura Enache, studiu introductiv, indici, bibliografie și note pr. Dragoș Bahrim, Ed. Doxologia, Iași, 2012.
- IDEM, „Răspunsuri către Talasie”, în: *Filocalia sau Culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, vol. III, trad. Prot. Stavr. Dr. D. Stăniloae, Sibiu, 1948.
- IDEM, „Cuvânt ascetic”, în: *Filocalia sau Culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, vol. II, trad., introducere și note de Pr. Prof. Dr. D. Stăniloae, Tipografia Ardiecezană, Sibiu, 1948.
- SF. MC. POLICARP, EPISCOPUL SMIRNEI, „Epistola către Filipeni”, în: *Scrierile Părinților Apostolici*, coll. PSB, vol.

1, trad., note și indici de Pr. D. Fecioru, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1979.

- SF. NICOLAE CABASILA, *Despre viața în Hristos*, trad. Pr. Prof. Teodor Bodegă, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 2009.
- SF. VASILE CEL MARE, „Despre Sfântul Duh”, în: *Scrieri. Partea a treia*, coll. PSB, vol. 12, trad., introducere, note și indici Pr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1988.
- SF. SIMEON NOUL TEOLOG, „Cateheze”, în: *Scrieri II*, trad. diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2001.
- IDEM, „Cuvântări morale. Întâia cuvântare morală”, în: *Filocalia sau Culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, vol. VI, trad., introducere și note de Pr. Prof. D. Stăniloae, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1977.
- THEOFYLACTUS, BULGARIAE ARCHIEPISCOPI, „Expositio in Epistolam II S. Petri. Epistola Secunda Sancti Petri Apostoli”, în: *Patrologia Graeca*, tomus tertius, vol. 125, J.-P. Migne (ed.), 1864.

3. Monografii, cărți, comentarii, articole, studii:

- ADAMS, Edward, „Does Awaiting «New Heavens and a New Earth»” (2 Pet 3.13) Mean Abandoning the Environment?”, în: *ExpT*, vol. 121, nr. 4/2010.
- IDEM, *Retrieving the Earth from the Conflagration: 2 Peter 3:5-13 and the Environment*, în *Ecological Hermeneutics: Biblical, Historical and Theological Perspectives*, David G. Horrell et al. (eds.), T&T Clark International, London, 2010.

- IDEM, *The Stars Will Fall From Heaven: "Cosmic Catastrophe" in the New Testament and its World*, coll. Library of New Testament Studies 347, T&T Clark, London, 2007.
- ALAND, Kurt, *Vollständige Konkordanz zum griechischen Neuen Testament*, II, ANTT 4, de Gruyter, Berlin, 1978-1983.
- ALLMEN, Daniel von, „L'apocalyptique juive et le retard de la parousie en II Pierre 3:1-13", în: *RThPh*, nr. 16/1966.
- AUBINEAU, Michel, „Le thème du «Bourbier» dans la littérature grecque profane et chrétienne", în: *RSR*, nr. 47/1959.
- BARNARD, Leslie William, „The Judgment in 2 Peter", în: *ExpT*, nr. 68/1956.
- BASARAB, Pr. Mircea, *Scriptură și Tradiție. Importanța și receptarea textului scripturistic în istoria Bisericii*, coll. Biblioteca Biblică, Ed. Basilica, București, 2015.
- BAUCKHAM, Richard, *Bible and Ecology - Rediscovering the Community of Creation*, Longman and Todd, Darton, 2010.
- IDEM, „The New Testament teaching on the environment: A response to Ernest Lucas", în: *Trans*, vol. 16, nr. 3/1999.
- IDEM, „James, 1 and 2 Peter, Jude", în: *It is Written: Scripture Citing Scripture*, D.A. Carson, H.G.M. Williamson (eds.), Fest. B. Lindars, Cambridge, 1988.
- BONNET, Louis, *Epître aux Hebreux – Epîtres Catholiques – Apocalypse*, revue et augmentée par Alfred Schröder, tome IV, Lausanne, 31905.

- BOOBYER, George H., *The Indebtedness of 2 Peter to 1 Peter*, în *New Testament Essays. Studies in Memory of T.W. Manson*, A. J. B. Higgins (ed.), Manchester, 1959.
- BOTIZA, Ioan Vasile, *Introducere în studiul Sfintei Scripturi*, Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș, 2005.
- BOUMA-PREDIGER, Steven, *For the Beauty of the Earth: A Christian Vision for Creation Care (Engaging Culture)*, Baker Academic, 2010.
- BRECK, Pr. Prof. Dr. John, *Sfânta Scriptură în Tradiția Bisericii*, trad. Ioana Tămăian, Ed. Patmos, Cluj-Napoca, 2003.
- IDEM, *Puterea cuvântului în Biserica dreptmăritoare*, trad. Monica Herghelegiu, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1999.
- BREDIN, Mark, *The Ecology of the New Testament. Creation, Re-creation and the Environment*, InterVarsity Press, 2010.
- BRIA, Ion, *Dicționar de teologie ortodoxă*, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 2003.
- BROWN, Raymond E., *An Introduction to New Testament Christology*, Paulist Press, New York, 1994.
- IDEM, *Jesus God and Man*, Geoffrey Chapman Publishers, London, 1968.
- CALLAN, Terence, „The Christology of the Second Letter of Peter”, în: *Bib*, vol. 82, nr. 2/2001.
- CAMPENHAUSEN, Hans Freiherr von, *La formation de la Bible chrétienne*, version française par Denise Appia et Max Dominicé, Delachaux & Niestlé, Neuchâtel, 1971.
- CARNATIU, Pamfil, „Mormântul Sfântului Petru”, în: *Suflet românesc. Revistă de cultură creștină*, nr. 1/1952.
- CHARLES, J. Daryl, „The Angels under Reserve in 2 Peter and Jude”, în: *BBR*, nr. 15.1/2005.

- IDEM, *Virtue amidst Vice: The Catalog of Virtues in 2 Peter 1*, coll. Journal for the Study of the New Testament Supplement Series 150, Sheffield Academic Press, Sheffield, 1997.
- CHESTER, Andrew, MARTIN, Ralph P., *The Theology of the Letters of James, Peter and Jude*, James D.G. Dunn (ed.), Cambridge University Press, New York, 1996.
- CHIRICUȚĂ, Pr. Petre, *Parusia sau despre a Doua Venire. Studiu asupra textelor evanghelice*, Ed. Anastasia, București, 2001.
- CIPRIANI, Settimio, *Sfântul Petru, personalitate marcantă a Noului Testament*, trad. Rodica Chiriacescu, Ed. Meteor Publishing, București, 2016.
- CIUREA, Mihai, *Epistola sobornicească a Sfântului Iuda. Introducere, traducere, comentariu și teologie*, Ed. Mitropolia Olteniei, Craiova, 2018.
- IDEM, „Biblical Theology of the Exodus – Hebrew Pattern of the *Galut* (Exile) and *Geulah* (Salvation)”, în: *OTD*, nr. 4/2018.
- IDEM, *Istoria textului Noului Testament. De la manuscris la edițiile tipărite*, Ed. Universitaria, Craiova, 2011.
- COHEN, A., *Talmudul*, trad. C. Litman, Ed. Hasefer, București, 2000.
- COMAN, Pr. Dr. Constantin, *Eminia Duhului*, Ed. Bizantină, București, 2002.
- IDEM, *Biblia în Biserică. Eseuri pe teme biblice*, Ed. Bizantină, București, 1997.
- CONRADIE, Ernst M., „Toward an Ecological Biblical Hermeneutics: A Review Essay of the Earth Bible Project”, în: *Scrip*, nr. 85/2004.

- CONSTANTINEANU, Corneliu, UNGUR, Marius, „«The New Heavens and New Earth»: Explorations in Biblical Eschatology”, în: *Pleroma*, NS, vol. XII, nr. 2/2010.
- CONTI, Michael M., „La Sophia di 2 Pietro 3, 15”, în: *RivBib*, nr. 17/1969.
- COTHENET, Edouard, „La tradition selon Jude et 2 Pierre”, în: *NTS*, vol. 35/1989.
- CRÎNGAȘU, Nicolae, *A doua epistolă sobornicească a Sfântului Apostol Petru*, Ed. Alma Mater, Cluj-Napoca, 2005.
- CROSSLEY, Gareth, *Vechiul Testament explicat și aplicat*, trad. Dinu Moga, Ed. Făclia, Oradea, 2008.
- CULMANN, Oscar, *Saint Pierre, disciple, apôtre, martyr*, coll. Histoire et théologie (Bibliothèque théologique), Delachaux & Niestlé, Paris-Neuchâtel, 1952.
- DAHL, Nils Alstrup, „Anamnesis: mémoire et commémoration dans le christianisme primitif”, în: *STh*, nr. 1/1948.
- DANKER, Frederik William, „2 Peter 1: A Solemn Decree”, în: *CBQ*, nr. 40/1978.
- IDEM, „II Pe 3, 10 and Psalm of Salomon 17, 10”, în: *ZNW*, nr. 53/1962.
- DAVIS, Peter H., *The Letters of 2 Peter and Jude*, coll. The Pillar New Testament commentary 159, William B. Eerdmans Pub. Co., Grand Rapids, 2006.
- DENZINGER, Heinrich, HUNERMANN, Peter, *Enchiridion Symbolorum: A Compendium of Creeds, Definitions, and Declarations on Matters of Faith and Morals*, Ignatius Press, San Francisco, ⁴³2012.
- DINU, Liviu, REȘCEANU, Ion, DINU, Anca, REȘCEANU, Alina, „Some issues on the authorship identification in the Apostles' Epistles”, în: *The Proceedings of the LREC*

2012 Workshop: LRE-Rel Language Resources and Evaluation for Religious Texts, Istanbul, Turkey 2012.

- DONFRIED, Karl Paul, „The Theology of the Second Clement”, în: *HTR*, nr. 66/1973.
- DRAGOMIR, Pr. Drd. Neculai, „Studiu istorico-liturgic privind textele biblice din cărțile de cult ale Bisericii Ortodoxe”, în: *ST*, anul XXXIII, nr. 3-4/1981.
- DRĂGULIN, Pr. Prof. Dr. Gheorghe, „Idealul eclesiologic în învățătura ortodoxă. «Cer nou și pământ nou» II Petru 3, 13”, în: *O*, anul XLVIII, nr. 1-2/1997.
- DRĂGUȘIN, Pr. Drd. Valeriu, „Eshatologia în epistolele sobornicești”, în: *O*, nr. 2/1988.
- DUMAS, Felicia, „Orthodoxie et écologie en France”, în: *JIRRS*, nr. 6/2010.
- DUNNETT, Walter M., „The Hermeneutics of Jude and 2 Peter: The Use of Ancient Jewish Traditions”, în: *JETS*, nr. 31.1/1988.
- DUPONT, Jacques, *Gnosis. La connaissance religieuse dans les épîtres de Paul*, E. Nauwelaerts – J. Gabalda, Louvain – Paris, 1949.
- EHRMAN, Bart D., *The Orthodox Corruption of Scripture. The Effect of Early Christological Controversies on the Text of the New Testament*, Oxford University Press, Oxford, 1993.
- ELLIOTT, J. K., *The Apocryphal New Testament. A Collection of Apocryphal Christian Literature in an English Translation Based on M. R. James*, Clarendon Press, Oxford, 1993.
- ELLIS, E. Earl, *Prophecy and Hermeneutic in Early Christianity*, Eerdmans, Grand Rapids, 1978.

- FARRAR, Frederic William, *The First Epistle of St. Peter*, în *The Early Days of Christianity*, Cassel-Petter-Galpin – Funk and Wagnalls, London – New York, 1982-83.
- FLOROVSKI, George, *Biserica, Scriptura, Tradiția*, trad. Florin Caragiu și Gabriel Mândrilă, Ed. Platytera, București, 2005.
- FOAKES-JACKSON, Frederick John, „Evidence for the Martyrdom of Peter and Paul in Rome”, în: *JBL*, vol. 46, nr. 1-2/1927.
- FORNBERG, Tord, *An Early Church in a Pluralistic Society. A Study of 2 Peter*, CBNT, CWK Gleerup, Lund, 1977.
- FOSTER, Paul, „The Disputed Early Fragments of the So-Called Gospel of Peter – Once Again”, în: *NovT*, vol. 49/2007.
- IDEM, „Are There Any Early Fragments of the So-Called Gospel of Peter?”, în: *NTS*, nr. 52/2006.
- FOUARD, Abbé Constant, *Saint Peter and the First Years of Christianity*, Longmans Green and Co., New York and London, 1893.
- FUCHS, Eric, „Quelques remarques critiques en guise de postface”, în: *Bulletin du C.P.E.*, vol. 27, nr. 1-2/1975.
- FUCHS, Eric, REYMOND, Pierre, *La deuxième Epître de Saint Pierre. L'épître de Saint Jude*, coll. Commentaire du Nouveau Testament, Labor et Fides, Genève, 21988.
- GHEORGHIU, Dr. Vasile, *Introducere în Sfintele Cărți ale Noului Testament*, Cernăuți, 1929.
- GREEN, Gene L., *Jude and 2 Peter*, coll. Baker Exegetical Commentary on the New Testament, Baker Academic, Grand Rapids, Michigan, 2008.
- GRILLMEIER, Aloys, *Christ in Christian Tradition. I. From the Apostolic Age to Chalcedon (451)*, Westminster John Knox Press, 21988.

- GUNDRY, Robert H., „«Verba Christi» in I Peter: Their Implications Concerning the Authorship of I Peter and the Authenticity of the Gospel Tradition”, în: *NTS*, vol. 13, nr. 4/1967.
- HABEL, Norman C., TRUDINGER, Peter, *Exploring Ecological Hermeneutics (Symposium)*, Society of Biblical Literature, Atlanta, 2008.
- HAFEMANN, Scott J., „Salvation in Jude 5 and the argument of 2 Peter 1:3-11”, în: *The Catholic Epistles and Apostolic Tradition: A New Perspective on James to Jude*, Karl-Wilhelm Niebuhr, Robert W. Wall (eds.), Baylor University Press, Waco, Texas, 2009.
- HANSON, Paul D., „Rebellion in Heaven, Azazel, and Euhemeristic Heroes in 1 Enoch 6–11”, în: *JBL*, nr. 96/1977.
- HARRIS, Murray J., *Jesus as God. The New Testament Use of Theos in Reference to Jesus*, Grand Rapids, 1992.
- HAYKIN, Michael A.G., *The Empire of the Holy Spirit*, Brian R Mooney (ed.), BorderStone Press, LLC, 2010.
- HEIDE, Gale Z., „What is New about the New Heaven and the New Earth? A Theology of Creation from Revelation 21 and 2 Peter 3”, în: *JETS*, vol. 40, nr. 1/1997.
- HILLYER, Norman, *1 and 2 Peter, Jude*, coll. New International Biblical Commentary, vol. 16, Hendrickson Publishers, Peabody, 1992.
- HORRELL, David G., „A New Perspective on Paul? Rereading Paul in a Time of Ecological Crisis”, în: *JSNT*, vol. 33, nr. 1/2010.
- IDEM, *The Bible and the Environment. Towards a Critical Ecological Biblical Ecology*, Routledge, London and New York, 2010.

- ICĂ JR., Diac. Ioan I., *Canonul Ortodoxiei. Vol. I: Canonul apostolic al primelor secole*, Ed. Deisis, Sibiu, 2008.
- JACQUIER, Eugène, *Le Nouveau Testament dans l'Eglise chrétienne*, Librairie Victor Lecoffre, Paris, 1911-1913.
- JEREMIAS, Joachim, *New Testament Theology: The Proclamation of Jesus*, vol. 1, SCM Press, London, 1971.
- KALOMIROS, Alexandros, *Sfinții Părinți despre originile și destinul omului și cosmosului*, Ed. Deisis, Sibiu, 2003.
- KAMLAH, Ehrhard, *Die Form Der Katalogischen Paränese Im Neuen Testament*, WUNT 7, Mohr, Tiibingen 1964.
- KARAVIDOPOULOS, Ioannis, *Comentariu la Evanghelia după Marcu*, trad. Drd. Sabin Preda, Ed. Bizantină, București, 2005.
- KASEMANN, Ernst, „Une apologie de l'eschatologie chrétienne primitive”, în: *Bulletin du C.P.E.*, vol. 27, nr. 1-2/1975.
- IDEM, „An Apologia for Primitive Christian Eschatology”, în: *Essays on New Testament Themes*, SBT 41, Naperville, 1964.
- KISTEMAKER, Simon J., *Exposition of Peter and Jude*, Baker Books, Grand Rapids, 1987.
- KOCH, Klaus, *The Rediscovering of Apocalyptic*, SCM Press, London, 1972.
- LA PIANA, George, „The Tombs of Peter and Paul Ad Catacumbas”, în: *HTR*, vol. 14, nr. 1/1921.
- LAGRANGE, Marie-Joséphé, *Critique textuelle. Deuxième Partie (II): La critique rationnelle*, Introduction à l'étude du Nouveau Testament, Librairie Victor Lecoffre, Paris, 1935.
- LAKE, Kirsopp, „Simon, Cephas, Peter”, în: *HTR*, vol. 14, nr. 1/1921.

- LEDO, Michael, *On Earth as it is in Heaven: The Cosmic Roots of the Bible*, BookSurge Publishing, Charleston, South Carolina, 2009.
- LEMAIRE, André, „Les épîtres de Paul: la diversité des ministères”, în: *Le ministère et les ministères selon le Nouveau Testament: Dossier exégétique et réflexion théologique*, Jean Delorme (ed.), Les Editions du Seuil, Paris, 1974.
- LUCAS, Ernest, „The New Testament teaching on the environment”, în: *Trans*, vol. 16, nr. 3/1999.
- LUHRMANN, Dieter, „Gal 2,9 und die katholischen Briefe. Bemerkungen zum Kanon und zur regula fidei”, în: *ZNW*, nr. 72/1981.
- MANOLOPOULOS, Mark, *If Creation is a Gift*, State University of New York Press, Albany, 2009.
- MARCU, Pr. Prof. Dr. Grigorie T., „Combaterea interpretărilor greșite ale eshatologiei biblice”, în: *MA*, nr. 1-2/1960.
- MATZELOS, Georgios, *Sfinții Părinți și problematica teologică*, trad. Cristian-Emil Chivu, Ed. Bizantină, București, 2000.
- MCNAMARA, Martin, „The Unity of Second Peter; A Reconsideration”, în: *Scripture*, nr. 12/1960.
- METZGER, Bruce M., *A Textual Commentary of the Greek New Testament*, Stuttgart, 1994.
- MIEROOP, Marc Van De, *O istorie a Orientului Apropiat în antichitate (cca 3000 - 323 î.Hr.)*, trad. Vlad Stângu, Ed. Polirom, Iași, 2016.
- MIHĂILĂ, Alexandru, *În multe rânduri și în multe chipuri. O scurtă introducere ortodoxă în Vechiul Testament*, Ed. Doxologia, Iași, 2017.

- MIHOC, Daniel, *Epistola întâi a Sfântului Apostol Petru*, Ed. Astra Museum, Sibiu, 2016.
- MIHOC, Pr. Prof. Vasile, „Canonul și inspirația Sfintei Scripturi văzute din punct de vedere ortodox”, în: *O*, anul XLVIII, nr. 1-2/1997.
- IDEM, „Pr. Ioan A. Mircea – Epistola a II-a a Sfântului Apostol Petru (recenzie)”, în: *MA*, anul XXII, nr. 1-3/1977.
- MIRCEA, Pr. Ioan, „Răscumpărarea după Noul Testament în învățătura Sfinților Părinți”, în: *ST*, nr. 1-2/1972.
- IDEM, „Epistola a II-a a Sfântului Apostol Petru. Introducere și comentariu”, în: *GB*, anul XXXIV, nr. 9-10/1975.
- IDEM, „Epistola I a Sfântului Apostol Petru. Introducere și comentariu”, în: *GB*, nr. 9-10/1973.
- MOLLAND, Einar, „La thèse « La prophétie n'est jamais venue de la volonté de l'homme » (2 Pierre I, 21) et les Pseudo-Clémentines”, în: *STh*, vol. 9, nr. 2/1956.
- MOO, Douglas J., „Nature in the New Creation: New Testament Eschatology and the Environment”, în: *JETS*, vol. 49, nr. 3/2006.
- MOO, Jonathan A., „Environmental Unsustainability and a Biblical Vision of the Earth's Future”, în: *Creation in Crisis*, R. S. White (ed.), SPCK, London, 2009.
- MORGENTHALER, Robert, *Statistik des neutestamentlichen Wortschatzes*, Zürich-Frankfurt, 1958.
- MOULTON, James Hope, HOWARD, Wilbert Francis, *A Grammar of New Testament Greek*, vol. II, T.&T. Clark, 1929.
- MOULTON, Harold Keeling, *The Analytical Greek Lexicon Revised*, Grand Rapids, Michigan, 1978.

- MUNCK, Johannes, „Discours d’adieu dans le Nouveau Testament et dans la littérature biblique”, în: *Aux sources de la tradition chrétienne. Mélanges offert à M. Goguel*, Delachaux et Niestlé, Neuchatel-Paris, 1950.
- NAU, François, *Histoire et Sagesse d’Ahikar l’Assyrien (fils d’Anaël, neveu de Tobie)*, Hachette Livre BNF, 1909.
- NELLAS, Panayotis, *Ortodoxia – divino-umanism în acțiune. Studii și articole*, trad. diac. Ioan I. Ica jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2013.
- IDEM, *Hristos Dreptatea lui Dumnezeu și îndreptarea noastră. Pentru o soteriologie ortodoxă*, trad. diac. Ioan I. Ica jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2012.
- IDEM, *Omul – animal îndumnezeit. Perspective pentru o antropologie ortodoxă*, trad. și studiu introductiv diac. Ioan I. Ica jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2009.
- NICOLAESCU, Diac. Prof. N. I., „Venirea a doua a Domnului. Împărăția de o mie de ani”, în: *ST*, anul XXIV, nr. 1-2/1972.
- NICOLAESCU, Pr. Prof. Dr. Nicolae, MARCU, Pr. Prof. Dr. Grigorie, VLAD, Pr. Prof. Dr. Sofron, MUNTEANU, Pr. Prof. Dr. Liviu, *Studiul Noului Testament. Pentru Institutele teologice*, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1983.
- *Noul Testament. Evanghelia după Ioan*, ediție bilingvă, introduceri, trad., comentariu și note patristice de Cristian BĂDILIȚĂ, Ed. Vremea, București, 2015.
- NYGREN, Anders, *Eros și agape. Prefaceri ale iubirii creștine*, trad. Wilhem Tauwinkl, Ed. Humanitas, București, 2018.
- OBERST, Bruce, *Letters from Peter*, College Press, Joplin, 1962.

- OESTERLEY, William Oscar Emil, *The Belief in Angels and Demons*, în *Judaism and Christianity – vol. 1: The Age of Transition*, Sheldon, London, 1937.
- OLIVIER, Frank, „Une correction au texte du NT, 2 Pierre 3,10”, în: *Essais dans le domain du monde gréco-romaine antique et dans celui du Nouveau Testament*, Librairie Droz, Genève, 1963 (art. publicat inițial în: *RThPh*, nr. 8/1920).
- PÂRĂIAN, Arhim. Teofil, *Pentru cealaltă vreme a vieții noastre*, ediție realizată de Fabian Anton, Ed. Deisis, Sibiu, 2001.
- PEARSON, B. A., „A Reminiscence of Classical Myth at 2 Peter 3, 4”, în: *GRBS*, nr. 10/1969.
- PERLER, Othmae, „L'Évangile de Pierre et Mélicon de Sardes”, în: *RB*, nr. 71/1964.
- PESCH, Rudolf, „La position et la signification de Pierre dans l'Eglise du Nouveau Testament”, în: *Concilium*, nr. 64/1971.
- PETRE, Pr. Mădălin Ștefan, *Eshatologia ortodoxă. Raportul dintre eshatologia inaugurată la Cincizecime, eshatologia incoativă și eshatologia finală sau realizată a cetății ce va să fie*, Ed. Mitropolia Olteniei, Craiova, 2019.
- PICIRELLI, Robert E., „The meaning of «Epignosis»”, în: *EvQ*, nr. 47/1975.
- PLACES, Édouard des, *Syngeneia. La parenté de l'homme avec Dieu d'Homère à la patristique*, coll. Études et commentaires 51, C. Klincksieck, Paris, 1964.
- POPA, Dr. Irineu, Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei, *Așteptând pe Cel ce este și Cel ce vine, Atotțiitorul*, Ed. Mitropolia Olteniei, Craiova, 2017.

- IDEM, *Ca toate să fie iarăși reunite în Hristos, cele din ceruri și cele de pe pământ*, Ed. Mitropolia Olteniei, Craiova, 2014.
- POPA, Pr. Drd. Iliuță, „Relația dintre Epistola sobornicească a doua a Sfântului Apostol Petru și Epistola sobornicească a Sfântului Apostol Iuda – copie, sursă sau relatare concomitentă”, în: *Studia UBB Theol. Orth.*, vol. 59 (LIX), nr. 2/2014.
- PREDA, Pr. Prof. Dr. Constantin, „Epistola Sfântului Iuda: isagogie, exegeză și teologie”, în: *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”*, anul XV/2015.
- IDEM, „ «Tu es Petrus ...»: Mt 16, 17-19”, în: *ST*, nr. 2/2005.
- PREUSS, Horst Dietrich, *Old Testament Theology*, vol. 2, Westminster John Knox Press, Louisville, 1996.
- RADFORD RUETHER, Rosemary, „Ecology and Theology: Ecojustice at the Center of the Church’s Mission”, în: *Int*, vol. 65, nr. 4/2011.
- RAPPAPORT, Salomo, *Der gerechte Lot*, în: *ZNW*, nr. 29/1930.
- REICKE, Bo Ivar, *The Epistles of James, Peter and Jude*, The Anchor Bible, Doubleday & Company, Inc., Garden City, New York, 1964.
- RIDDLE, Donald W., „The Cephas-Peter Problem, and a Possible Solution”, în: *JBL*, vol. 59, nr. 2/1940.
- RIGAUX, Beda, „Saint Pierre et l'exégèse contemporaine”, în: *Concilium*, nr. 27/1967.
- RINALDI, Giovanni, „La «sapienza data» a Paolo (2Petr. 3,15)”, în: *Atti della XIX settimana biblica*, Brescia, 1977.

- ROBBINS, Vernon K., *Exploring the Texture of Texts. A Guide to Socio-Rhetorical Interpretation*, Trinity Press International, Valley Forge, 1996.
- ROBINSON, John A.T., *Redating the New Testament*, SCM Press, London, 1976.
- RUSSELL, David M., *The "New Heavens and new earth": Hope for Creation in Jewish Apocalyptic and the New Testament*, coll. Studies in biblical apocalyptic literature, Visionary Press, Philadelphia, 1996.
- SCHLOSSER, Jacques, „La deuxième épître de Pierre”, în: *Introduction au Nouveau Testament. Son histoire, son écriture, sa théologie*, Daniel Marguerat (ed.), Labor et Fides, Genève, 2004.
- SEMEN, Petre, „Sensul expresiei Iom-Iahve (Ziua Domnului) la profetii Vechiului Testament”, în: *ST*, nr. 1-2/1978.
- SIMON, Marcel, BENOIT, André, *Le Judaïsme et le Christianisme antique d'Antiochus Épiphane à Constantin*, Presses Universitaires de France, Paris, 1968.
- SKIADERESIS, Ioannis, *Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul. Cele dintâi și cele de pe urmă în dialog*, trad. Dr. Nicolae Burăș, Ed. Doxologia, Iași, 2014.
- SOMMER, Roy, „Methoden strukturalistischer und narratologischer Ansätze”, în: *Methoden der literatur- und kulturwissenschaftlichen Textanalyse. Ansätze-Grundlagen-Modellanalysen*, Vera Nünning, Ansgar Nünning, Irina Bauder-Begerow (eds.), Verlag J.B. Metzler, Stuttgart, 2010.
- SPICQ, Ceslas, *Les Epîtres de Saint Pierre*, coll. Sources bibliques, Librairie Lecoffre. J. Gabalda & Cie, Paris, 1966.

- IDEM, *Lexique théologique du Nouveau Testament*, Paris, Fribourg, 1991.
- STAMATOIU, Pr. Prof. Dionisie, „Eshatologia în Epistolele sobornicești”, în: *MO*, anul LIV, nr. 1-4/2003.
- STAN, Nicolae Răzvan, *Prin Înomenirea Fiului lui Dumnezeu spre îndumnezeirea omului: Iisus Hristos, Viața și Mântuirea noastră*, Ed. Mitropolia Olteniei, Craiova, 2017.
- STĂNILOAE, Pr. Prof. Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, Ed. I.B.M.B.O.R., București, ³2003.
- IDEM, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. III, Ed. I.B.M.B.O.R., București, ³2003.
- IDEM, „Descoperirea dumnezeiască și modalitățile ei de exprimare spre mântuire”, în: *ST*, nr. 3-4/1972.
- STARR, James, *Sharers in Divine Nature: 2 Peter 1:4 in Its Hellenistic Context*, coll. Coniectanea Biblica New Testament Series 33, Almqvist & Wiksell Intl, Stockholm, 2000.
- STAVROPULOS, Arhim. Hristofor Gh., *Părtași dumnezeieștii firi*, trad. Constantin I. Băjău, Ed. Sitech, Craiova, 1997.
- STEINHARDT, Nicolae, *Dăruind vei dobândi*, îngrijită de Ioan Pinteș, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, ⁴2000.
- STOLK BEN EZRA, Daniel, *The Impact of Yom Kippur on Early Christianity*, coll. Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament 163, Mohr Siebeck, Tübingen, 2003.
- SUNGBERG, Albert C., „The Bible Canon and the Christian Doctrine of Inspiration”, în: *Int*, nr. 29/1975.
- TALBERT, Charles H., „II Peter and the Delay of the Parousia”, în: *VC*, nr. 20/1966.

- TESTA, P. E., „La distruzione del Mondo per il fuoco nella 2 Ep di Pietro 3,7-10.13”, în: *RivBib*, nr. 10 /1962.
- *The International Critical Commentary on the Holy Scriptures of the Old and New Testament. Vol. 60: The Epistles of St. Peter and St. Jude*, S. R. Driver, A. Plummer, C. A. Briggs (eds.), T&T Clark Limited, Edinburgh, 1923.
- TOFANĂ, Stelian, *Introducere în Studiul Noului Testament. Vol I: Text și canon. Epoca Noului Testament*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000.
- USPENSKY, Leonid, LOSKY, Vladimir, *Călăuziri în lumea icoanei*, trad. Anca Popescu, Ed. Sophia, București, 2003.
- VARGA, Cătălin, *Structuri retorice și omiletice reflectate în unele scrieri ale Noului Testament*, Ed. MEGA, Cluj-Napoca, 2019.
- IDEM, „Elemente de Isagogie în epistola 2 Petru (partea II): Brevilocvente abordări teologice”, în: *ASRHC*, vol. IV, nr. 7/2016.
- IDEM, „Îndumnezeire și restaurare între typos și antitypos în cea de-a doua Epistolă a Sfântului Apostol Petru”, în: *ST*, vol. XI, nr. 1/2015.
- IDEM, „The Expression «A New Heaven and a New Earth» in the Theology of Saint Peter the Apostle”, în: *T*, vol. 63, nr. 2/2015.
- IDEM, „Noi perspective privind autenticitatea epistolei 2 Petru”, în: *JOCABS*, vol. 8, nr. 1/2015.
- IDEM, „The Isagogy of the Sacred Epistle 2 Peter (First Part)”, în: *RT*, vol. 24, nr. 2/2014.
- VLADIMIRESCU, Mihai et al., *Monumenta Linguae Dacoromanorum. Biblia 1688. Pars XXIV. Novum Testamentum II: Actus Apostolorum, Pauli Epistolae*,

Catholicae Epistolae, Iudae, Apocalypsis Ioannis, Eugen Munteanu (coord.), Ed. Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2014.

- VOGTLE, Anton, „Die Schriftwertung der apostolischen Paradosis nach 2 Peter 1, 12-15”, în: *Neuen Testament und Geschichte*, Mohr, Tübingen, 1972.
- WALL, Robert W., „A Unifying Theology of the Catholic Epistles. A Canonical Approach”, în: *The Catholic Epistles and Apostolic Tradition: A New Perspective on James to Jude*, Karl-Wilhelm Niebuhr, Robert W. Wall (eds.), Baylor University Press, Waco, Texas, 2009.
- WATSON, Duane F., *The Epistolary Rhetoric of 1 Peter, 2 Peter, and Jude*, în *Reading 1–2 Peter and Jude: A Resource for Students*, Edited by Eric F. Mason, Troy W. Martin, Society of Biblical Literature, Atlanta, 2014.
- WEBB, Robert L., *The Petrine Epistles: Recent Developments and Trends*, în: *The Face of New Testament Studies: A Survey of Recent Research*, Scot McKnight, Grant R. Osborne (eds), Baker Academic, Grand Rapids, 2004.
- WHITE JR., Lynn, „The Historical Roots of Our Ecologic Crisis”, în: *Science*, NS, vol. 155, nr. 3767/1967.
- WHITE, Robert, MOO, Jonathan, „Environmental Apocalypse and Christian Hope”, în: *BRN*, vol. 23, nr. 3/2011.
- WIFSTRAND, Albert, „Stylistic Problems in the Epistles of James and Peter”, în: *STh*, vol. 1, nr. 1–2/1948.
- WINDICH, Hans, „Die Sprüche vom Eingehen in das Reich Gottes”, în: *ZNW*, nr. 27/1928.

-
- WITHERINGTON III, Ben, *Letters and Homilies for Hellenized Christians: A Socio-Rhetorical Commentary on 1–2 Peter*, IVP Academic, Downers Grove, 2007.
 - WRIGHT, N. T., *Scriptura și autoritatea lui Dumnezeu. Cum să citim Biblia astăzi*, trad. Ioan Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2016.
 - ZAHN, Theodor, *Das Evangelium des Petrus: Das Kurzlich Gefundene Fragment Seines, Textes*, Deichert, Erlangen, 1893.

Contents

REVIEWS ABBREVIATIONS.....	5
ABBREVIATIONS OF THE BOOKS OF THE HOLY SCRIPTURE.....	11
FOREWARD	15
I. INTRODUCTION TO THE SECOND CATHOLIC EPISTLE OF ST. PETER	19
I.1. The Corpus of the Catholic Epistles	21
I.2. The Second Catholic Epistle of St. Peter – General Considerations	23
I.3. Canonicity and Text.....	25
I.4. The Author of the Epistle	34
I.5. Date and Place of Composition.....	38
I.6. . Recipients, Opponents, Reasons and Purpose of the Writing	40
I.7. Language, Vocabulary and Style of the Epistle	45
I.8. Sources of the Writing and Literary Genre	47
I.9. Structure and Plan of the Epistle	55

II. THE TRANSLATION OF THE SECOND**CATHOLIC EPISTLE OF ST. PETER.....59***2 Pet* 1:1-2161*2 Pet* 2:1-2264*3 Pet* 3:1-1868**III. THE COMMENTARY ON THE SECOND****CATHOLIC EPISTLE OF ST. PETER.....73**

III.1. The Prescript of the Epistle (Author, Addressees and Blessing: 1:1-2).....75

III.2. The Call of Christians to the True Faith;
Deifying Gifts and Their Appropriation (1:3-11).....87III.3. The Norm of Truth; Testimonies and Sources
of the Knowledge of Christ
and the Revealed Truths (1:12-21).....107III.4. Announcing the Appearance of False Teachers;
Fighting Those Who Deny Christ and Blaspheme
the „Way of Truth”137III.5. The Judgment of Pseudo-Teachers;
Biblical Examples about the Punishments
that Await Heretics (2:3b-13a).....148III.6. The Inner Action of the False Teachers against
The Church; Other Biblical Examples (2:13b-22)171III.7. Remembering God's Gift;
the Reality of the Parousia (3:1-2)189

III.8. The Rejection of Skeptics; Justification for the Delay of the Parousia (3:3-7).....	194
III.9. The Christian Teaching about Eschatology and Its Moral Consequences; Through a Righteous and Peaceful Life the Christians Can Hasten the Parousia (3:8-15a).....	206
III.10. The Reflection on the Teaching and Status of the Pauline Epistles (3:15b-16)	231
III.11. Epistolary Conclusion /Final Exhortation; the Conclusion of the Epistle (3:17-18).....	238
IV. THE THEOLOGY OF THE SECOND CATHOLIC EPISTLE OF ST. PAUL.....	245
IV.1. Unity and Trinity of God.....	248
IV.2. Christology and Soteriology.....	251
IV.3. Eschatology: the Particular Judgment, Lord's Parousia and the Universal Judgment	257
IV.4. The Teaching on Angels (Angelology)	268
IV.5. The Authentic Christian Life Bases on Agape Love.....	270
IV.6. The Value, Inspiration and Sense of the Holy Scripture.....	273
BIBLIOGRAPHY	277